

Hodnocení ve škole

HANA HORKÁ
ŠP PS 23

Na co
navazujeme
?

Orientace v RVP /ŠVP

---

cíle,

klíčové kompetence,

vzdělávací oblasti,

očekávané výstupy,

průřezová témata,

učební plán,

tematický plán,

učivo, didaktická analýza učiva obsahová,

výukový cíl, strategie/metody, učební úlohy

Základní pilíře hodnocení

Porovnání výsledků **s žádoucím stavem (cíli).**

Posuzování podle stanovených **kritérií a indikátorů.**

Vhodné vyučovací a učební **strategie.**

Formulace **hodnoticích výroků, opatření a osobních cílů.**

Užívání **popisného a srozumitelného jazyka.**

Co nám nabízí teorie?

- o **podstatě** hodnocení a jeho **typech a funkcích** (*formativní a sumativní, normativní a kriteriální, autonomní a heteronomní hodnocení ...*).
- o **způsobu** hodnocení žáků s ohledem na stanovený **cíl/výsledky** výuky,
- o **možnostech** hodnocení žáků, jejich výhodách a nevýhodách.

Jakou funkci má hodnocení?

Informativní - konkrétně a včas – kvalitní, jasné a srozumitelné **informace o** činnosti a výsledcích.

Korektivní (konativní) - pro korekci výsledků.

Motivační - pobízí žáka k dalšímu učení, neodrazuje ho.

Rozvíjející - působí na rozvoj osobnosti žáka (žákovo sebepojetí, sebeobraz a hodnocení sebe sama).

Hodnocení z hlediska času:

---

vstupní hodnocení

---

průběžné hodnocení

---

sumativní hodnocení (závěrečné – ve vymezeném časovém úseku).

Typy hodnocení z hlediska zaměřenosti a připravenosti

---

a) hodnocení bezděčné: povšechné, spontánní, citové. („líbí“, „nelíbí“, „výborně“, „to je krásný obrázek“; „je to pěkné“ atd...).

b) hodnocení záměrné, operativní: v konkrétní situaci, co nás na jeho výsledku zaujalo.

c) hodnocení záměrné, formalizované: zaznamenává se, uchovává, zpracovává. Je analytické, neposuzuje pouze celek, ale i dílčí jevy.

Porovnejte, jakou informaci si žák (rodič) odnese z různých záznamů v žákovské knížce:

A. 29. 4. ČJ Čtvrtletní práce 2

B. 29. 4. ČJ Čtvrtletní práce 29/40 uspěl

C. 29. 4. ČJ Čtvrtletní práce 2. *Zlepšil ses v určování neohebných slovních druhů. Do příště si zopakuj ještě druhy zájmen. Usnadní ti to jejich identifikaci.*

Váš názor na známky ?

„**Známce chybí** vlastně celý jeden okruh informací:

kvalitativní poukaz na to, **v čem** (v jakém kritériu, oblasti, okruhu dovedností apod.) se žákovi práce daří/nedaří.

Nutná je však i **druhá složka hodnocení** (kvantitativní určení míry kvality) ... bez ní není hodnocení hodnocením (nedověděli bychom se rozdíl mezi „lépe vs. hůře“, ani bychom nemohli sledovat vývoj úspěšnosti v časové řadě) (Slavík, 1999).

Posudte dva způsoby komunikace.

Co se z nich **dozvídá** dotyčná žákyně.

<https://www.eduzmena.cz/cs/pribehy/detail/popisny-jazyk-aneb-kdyz-detem-vidime-do-hlavy>

- Martino, jsi velice nadaná žákyně, sebejistá, výborná čtenářka. Tvoje práce je na čistou jedničku!
- Eliško, Tvoje úvaha o ideální knize je dobře strukturována, postupně se věnuješ jednotlivým znakům ideální knihy, v závěru vše shrneš a doplníš konkrétními příklady. Líbí se mi, že si v rámci úvahy pokládáš závažné otázky. Celkově považuji Tvou úvahu za zdařilou. Příště si po sobě zkus práci ještě jednou přečíst, aby ses vyvarovala drobných gramatických chyb z nepozornosti.

Písemné slovní hodnocení adresované žákyni 8. ročníku – popisné:

Martino, bohužel jsi psala vyprávění, a ne cestopis. Chybí ti detailní popisy přírody a věcí, které vidíš a potkáváš.

V některých momentech je příběh nesrozumitelný.

Doporučuji psát o místě, které znáš, nebo si nastuduj o dané lokalitě podrobnosti. Pokud budeš mít při přepracování otázky, přijď za mnou na konzultace.

Hodnocení z hlediska procesu učení

Formativní hodnocení: v průběhu procesu učení, výkon dá ještě zlepšit.

Hodnocení - jak se žák učí, jak řeší určitý příklad, jak postupuje po zadání práce, při zhotovení výrobku, jak spolupracuje ve skupině, jak řeší problém....

Hodnocení výsledku, sumativní: např. výrobek, prezentaci, domácí úkol, závěrečný produkt projektu, vyřešený úkol...

Formativní hodnocení

lat.: **formo** – **utvářet, dávat tvar**

v češtině běžné v oblasti **výchovy a vzdělávání** -
osobnost dítěte.

Formativní – **formace** - proces utváření

hodnotových postojů člověka.

Pojem formativní hodnocení v duchu **humanismu**
- zájem o **pozitivní rozvoj člověka v jeho poznání i
chování.**

Hodnotí se nejen učení, ale i projevy chování -
postoje a hodnoty, provázející procesy poznávání.

Formativní hodnocení

- **průběžné, korektivní, zpětnovazební** - o aktuálním stavu vědomostí a dovedností žáka:
  - a) **v čem** vyhovuje či nevyhovuje (kvalitativní složka podle kritérií),
  - b) **do jaké míry** vyhovuje (kvantitativní složka),
  - c) **jak zlepšit** výkon (Starý a Laufková et al. (2016, s. 12)
- Význam –**zpětná vazba** žákovi, ale i učiteli **pro změnu strategií výuky**.

Učitelé společně s žáky

- jsou si vědomi toho, co **žákům (i jednotlivcům)** v procesu učení **činí problémy**,
- snaží se **spolu problémy eliminovat** tak, aby žáci dospěli k úspěchu.

Účinná korektivní zpětná vazba:

1. informaci o správnosti odpovědi (**verifikace**),
2. komentář k odpovědi (**elaborace**) – vede žáka ke správné odpovědi.

Hodnocení z hlediska vztahové normy

Normativní hodnocení (hodnocení relativního výkonu):

- ve vztahu k sociální normě; porovnávání s ostatními žáky (žebříček, pořadí žáků – kdo je první, poslední; jedničkáři, trojkaři apod.).

Kriteriální hodnocení (hodnocení absolutního výkonu):

- ve vztahu k zvolenému kritériu nebo sadě kritérií, stanovených učitelem, žáky, společně učitelem a žáky či formulovány autoritativně.

Hodnocení podle individuální vztahové normy

---

vzhledem k předešlému výkonu, zda došlo ke změně s ohledem na stanovený cíl;

---

přihlíží k aktuálním podmínkám, osobní situaci žáka;

---

spojování hodnocení se sebehodnocením žáka.

Průběžné záznamy o výsledcích žáků (záznamník, kartotéka, lístečky se záznamy...).

Popisný jazyk při hodnocení žáků

---

průběhu žákovy práce a **výsledků** (*taxonomie kognitivních cílů* B. S. Blooma);

---

co můžeme **vnímat smysly**: pokrok, popřípadě pocity žáka;

---

srozumitelný všem (rodiče jako zdroj informací pro plánování žákovy učení a jeho zlepšování); hodnocení **podstatných jevů**.

Nedostatečné !

„Máš to pěkné“.

„Máš to špatně.“

„Máš to dobré.“

Vnímáte rozdíl?

<https://www.eduzmena.cz/cs/pribehy/detail/popisny-jazyk-aneb-kdyz-detem-vidime-do-hlavy>

A. „To jsi ale nakreslil krásný strom na jaře! Opravdu ses snažil. Chválím. Prima, splnil jsi zadání, píšu ti jedničku.“

B. „Vidím listnatý strom nakreslený téměř přes celou čtvrtku, z velikosti lístků usuzuji, že je zachycen v jarním období, i ta budka, ze které vykukuje ptačí hlava mne v tom utvrzuje.“

Přemýšlím, co by mi ještě mohlo napovědět, že jde o strom na jaře. Jak jsi o tom přemýšlel ty?“

<https://www.eduzmena.cz/cs/pribehy/detail/popisny-jazyk-aneb-kdyz-detem-vidime-do-hlavy>

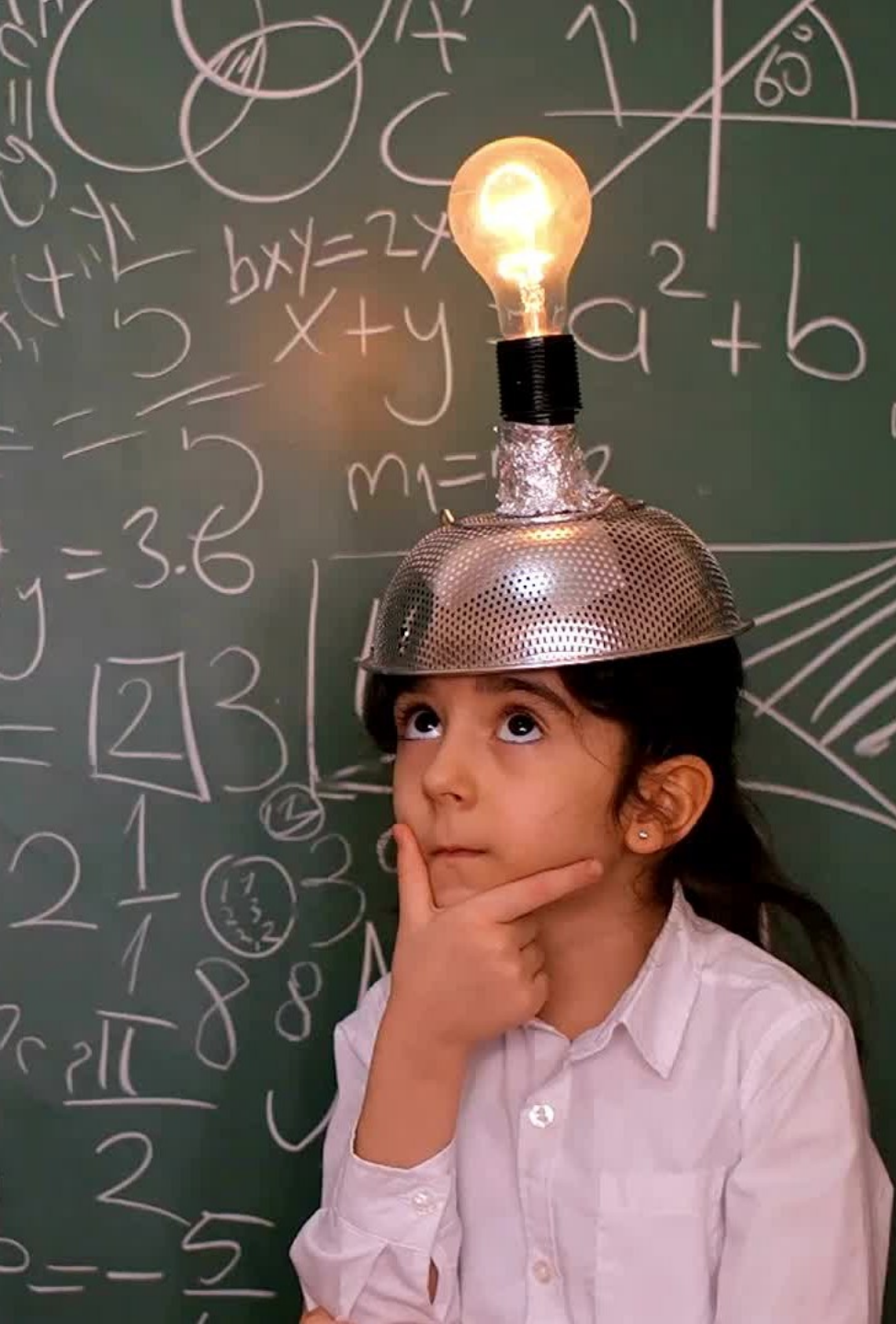

Učitel: „Tak co, jaké to dneska pro vás bylo? Jak a v čem jste se posunuli?“

Žáci: 1. „dobré“, „špatné“

2. „Dnes to pro mě bylo překvapivé, protože jsem si myslel, že budeme postupovat jinak. Ale chápu, že když jste se nás na začátku ptal, co už o žížalách víme, tak jsme řekli vlastně všechno, co bylo v učebnici, a tak mi nevadilo, že jste běžel vytisknout jiný text. Tam už byly informace, které jsme neznali. Jsem rád, že se nás takhle ptáte.“

A další žáci začnou popisovat svoje emoce, myšlenky, konkrétní posuny, postupy....

Učitel si klade otázky:

Co mám udělat jako další krok?

Jaké potřeby žáci mají?

Jakým čelí výzvám a jaké si kladou otázky?

Jak blízko či daleko je kdo od zamýšleného cíle učení?

Jaké pro to mám reálné informace a důkazy?

Jak reagovat?

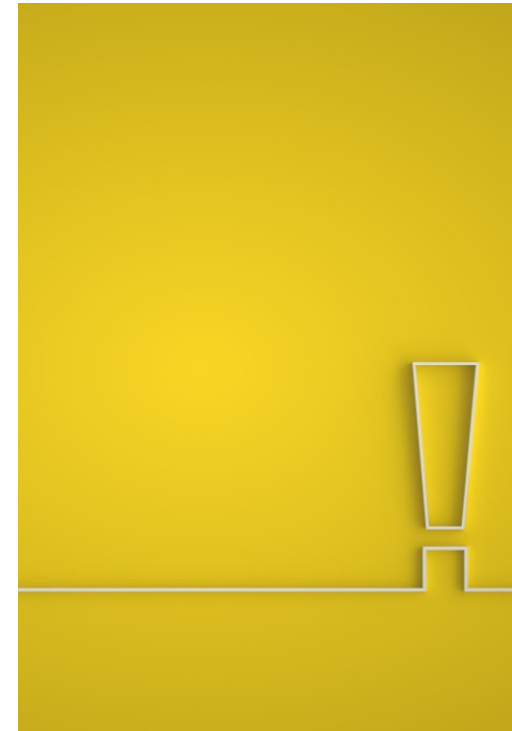

„Ty jsi lenoch líný, zase ses nepřipravil.“

„Slyším, že říkáš, že ses učil. Teď nerozumím tomu, co se stalo.“

Máš ze 7 příkladů jeden správný výsledek.
Jak konkrétně jsi doma při přípravě postupoval?“

Žáka nehodnotím, dávám mu příležitost se mnou komunikovat a on řekne:

<https://www.eduzmena.cz/cs/pribehy/detail/popisny-jazyk-aneb-kdyz-detem-vidime-do-hlavy>

„Já jsem to měl naplánované, ale **stalo se to a to**, situace je taková... a **nezvládl jsem to**, nebo nestihl, protože...“

To se může stát každému z nás, že něco nestihneme.

Ale díky tomuto postupu máme **šanci zjistit**, že to není v tom, že žák něco nestihl, ale že volí **neefektivní strategie** při učení, nebo že **vůbec neví**, jak má postupovat apod.

Formativní přístup – „možnost do těch hlav vidět více“, **potřebujeme popisný jazyk**, abychom tomu dobře rozuměli a mohli adekvátně reagovat.

Posuzující jazyk - tzv. nálepkové hodnocení

Nálepka nevypovídá o tom, zda se žák zlepšil, v čem by se měl zlepšit, v čem je dobrý.

„Máš to pěkné“. **Chybí** motivační zpětná vazba, může mít pocit, že veškerá činnost, kterou vykonával, je v pořádku.

„Máš to špatně.“ Žák ví, že nepracuje správně a je na něm, aby zjistil, kde **chybu udělal**.

„Máš to dobré.“ Výkon je pochválen, není třeba jej zdokonalovat. Žák se spokojí s průměrným výkonem.

<https://metodicka-prirucka.webnode.cz/dukazy-o-uceni/>

Důkazy o učení:

- nejen "kontrolní" (záznamy v pracovních listech, na flípech aj.), ale i
- autentické - vzniklé v průběhu učení (diskuze, komentáře aj.).

Důkazy o učení nebo-li **výkony žáků slouží učitel:**

- k zjištění rozdílu mezi aktuálním výkonem žáka a cílem lekce či očekáváním.

Kritéria hodnocení žáka

Soubor obecně platných kritérií stanovených školou **pro jednotlivé způsoby hodnocení** ve vyučovacích předmětech; např.

<https://www.zskresomyslova.cz/pravidla-pro-hodnoceni-vysledku-vzdelavani-zaku-a-chovani/>

• <http://www.zsalbrechtice.cz/cs/kriteria-hodnoceni-na-zs-albrechtice.html>

Požadavky na žáka - co by žák měl zvládnout, aby byl ohodnocen daným stupněm, přihlíží k individuálním rozdílům žáků;

Významným prvkem procesu učení je **práce s chybou**. Žáci mají právo dělat chyby - uvědomění si chyby je příležitost naučení se to lépe.

Prospěch

Ovládnutí učiva předepsaného osnovami

---

1 – výborný ovládá bezpečně

---

2 – chvalitebný ovládá

---

3 – dobrý v podstatě ovládá

---

4 – dostatečný ovládá se značnými mezerami

---

5 – nedostatečný neovládá

Úroveň myšlení

---

1 – výborný pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti

---

2 – chvalitebný uvažuje celkem samostatně

---

3 – dobrý menší samostatnost v myšlení

---

4 – dostatečný nesamostatné myšlení

---

5 – nedostatečný odpovídá nesprávně i na návodné otázky

Úroveň vyjadřování

---

1 – výborný výstižné a poměrně přesné

---

2 – chvalitebný celkem výstižné

---

3 – dobrý myšlenky vyjadřuje ne dost přesně

---

4 – dostatečný myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi

---

5 – nedostatečný i na návodné otázky odpovídá nesprávně

**Celková
aplikace
vědomostí,
řešení úkolů,
chyby, jichž
se žák
dopouští**

1 – výborný užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností, pracuje samostatně, přesně a s jistotou

2 – chvalitebný dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb

3 – dobrý řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby

4 – dostatečný dělá podstatné chyby, nesehná je překonává

5 – nedostatečný praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí

Píle a zájem o učení

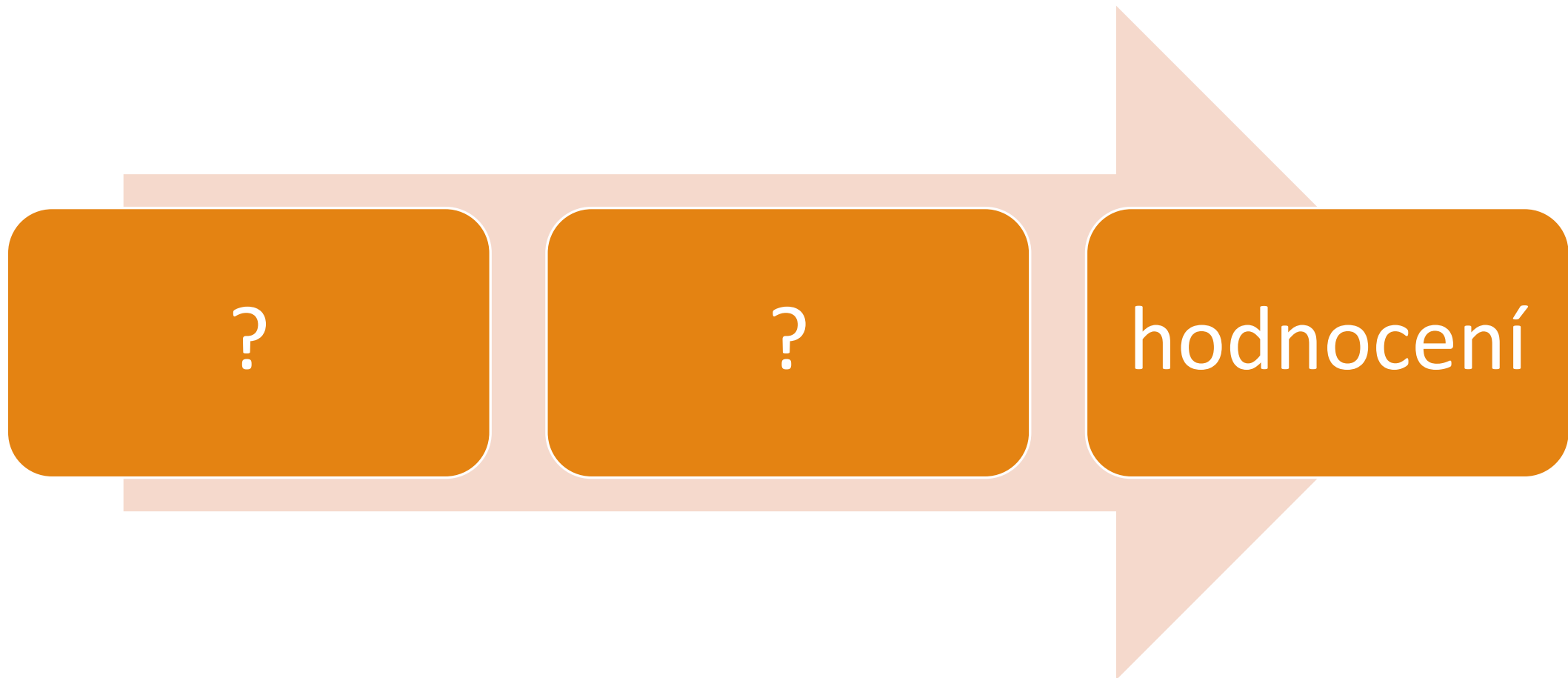

- 1 – výborný aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
- 2 – chvalitebný učí se svědomitě
- 3 – dobrý k učení a práci nepotřebuje větších podnětů
- 4 – dostatečný malý zájem o učení, potřebuje stálé podněty
- 5 – nedostatečný pomoc a pobízení k učení jsou zatím neúčinné

„Cesta“ k hodnocení učebních výsledků (legislativní požadavky - zákon, vyhláška, RVP)

Literatura

Kratochvílová, J. (2011). *Systém hodnocení a sebehodnocení žáků: Zkušenosti z České republiky i Evropských škol*. Brno: MSD.

Laufková, V., Starý, K. a kol. (2016). *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál.

Slavík, J. (2003). Autonomní a heteronomní pojetí školního hodnocení – aktuální problém pedagogické teorie a praxe. *Pedagogika*, (1), 5-25.

Laufková, V., Starý, K. a kol. (2016). *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál.

William, D., & Leahyová, S. (2016). Zavádění formativního hodnocení. Edulab.

<https://www.youtube.com/watch?v=hfm8H24tqSo>

<https://www.eduzmena.cz/cs/pribehy/detail/popisny-jazyk-aneb-kdyz-detem-vidime-do-hlavy>
Interaktivní osnova v ISu

Doporučená literatura

Kratochvílová, J. (2020). Proč začít využívat na vysvědčení více slovního hodnocení a nespokojit se jen s klasifikací? Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/2021/01/Proc-zacit-vyuzivat-na-vysvedceni-vice-slovni-hodnoceni.pdf>

Kratochvílová, J. & Černá, K. (2020). Od formativního hodnocení k vysvědčení – příspěvek. Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/2021/01/Od-formativniho-hodnoceni-k-vysvedceni.pdf>

Obst, O. (2002). Hodnocení výsledků výuky. In Z. Kalhous & O. Obst, Školní didaktika (s. 403–414).

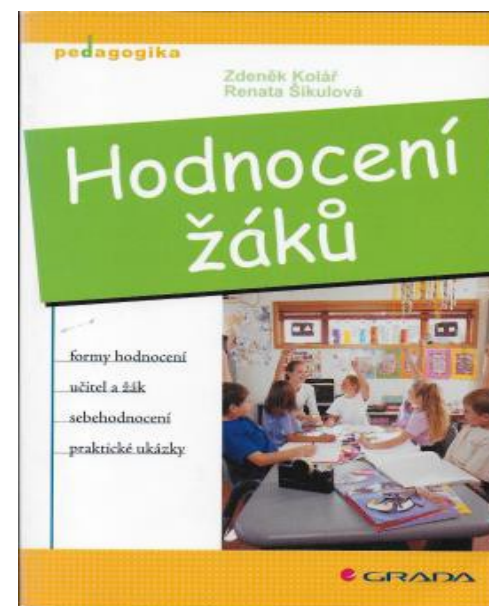
https://www.nidv.cz/bulletiny?task=bulletins.download_pdf&id=38

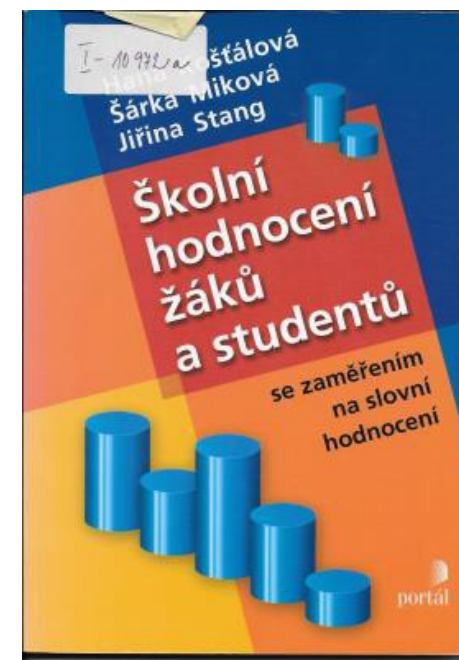
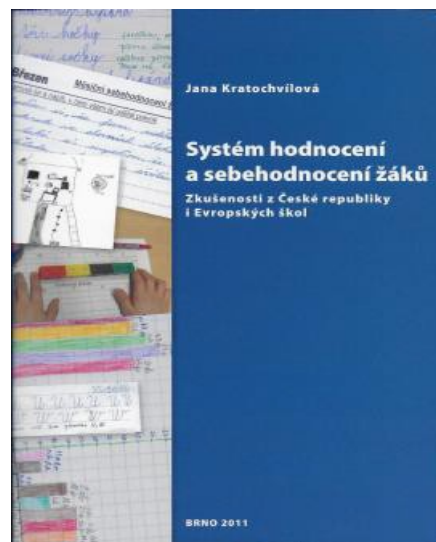

Budme spravedliví nejen při hodnocení.

HH

Zadání 5

Ve vlastní přípravě na výuku zpracujete:

- **jeden příklad na hodnocení a diferenciaci na jedné učební úloze.**
- ve skupině vytvoříte design třídy s různými typy žáků. Pak ve dvojicích sestavíte diferencované úkoly pro vybraného žáka.
- navrhnete pracovní podmínky a prostředí pro žáky s různými vzdělávacími potřebami (lze navázat na úkol z Pedagogické diagnostiky ve 2. ročníku)

Děkuji za aktivitu v seminářích
a plnění průběžných úkolů.

Přeji krásný advent.

HH